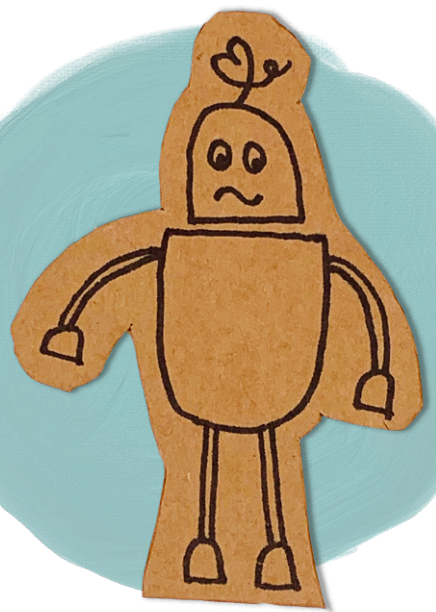
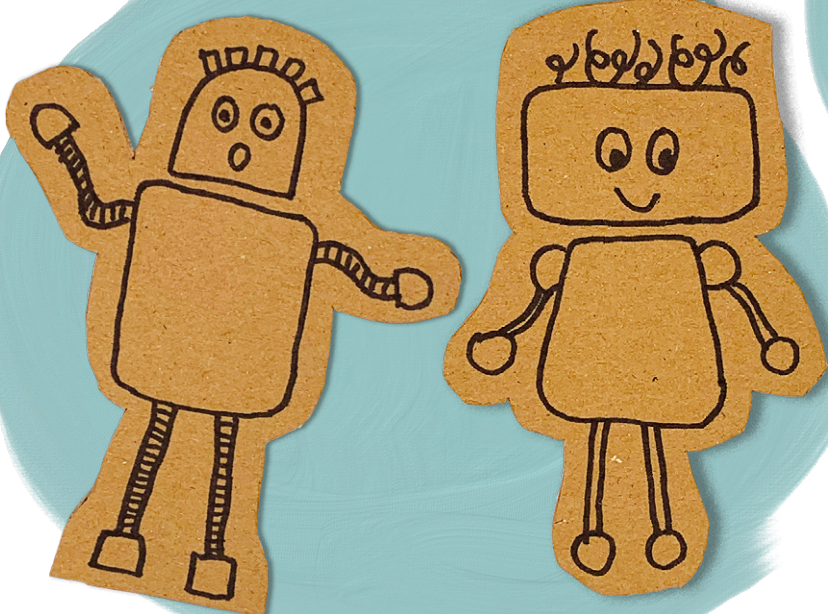

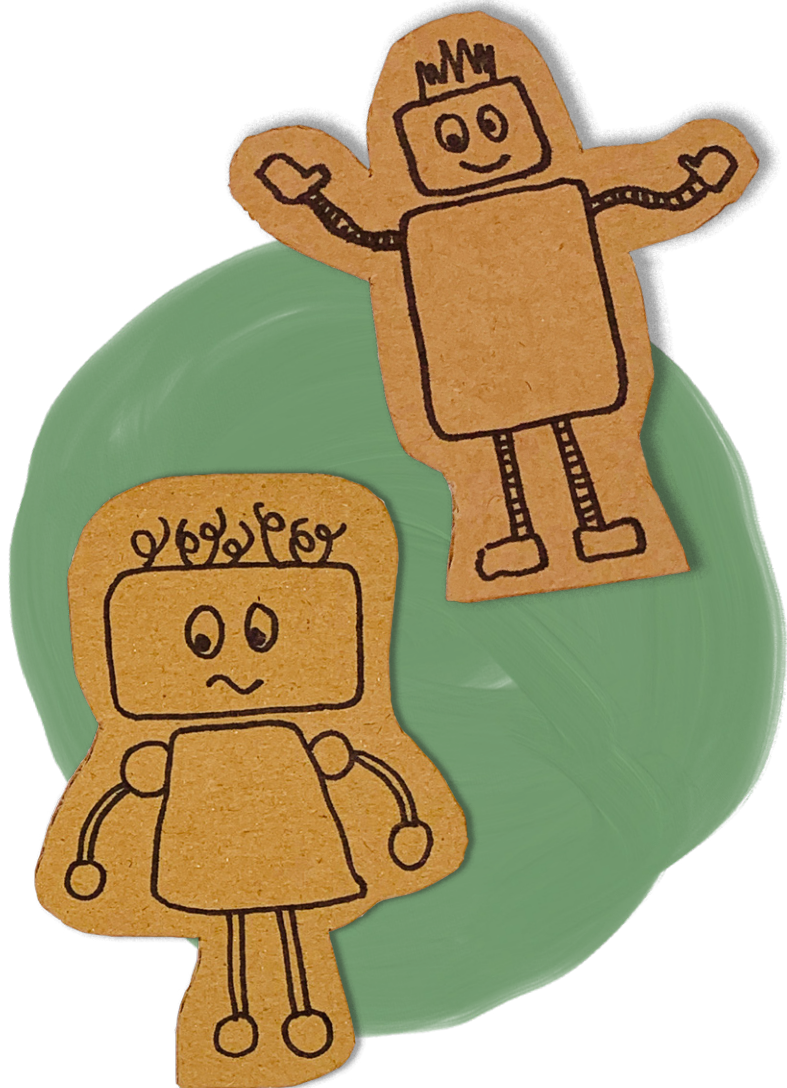
RØDDER, OPLEVELSER OG FORSTÅELSER

ET KORT UNDERVISNINGSMATERIALE,
DER SÆTTER FOKUS PÅ KULTUR OG
IDENTITET

RØDDER, OPLEVELSER OG FORSTÅELSER

ET KORT UNDERVISNINGSMATERIALE,
DER SÆTTER FOKUS PÅ KULTUR OG
IDENTITET

2 INDHOLDSFORTEGNELSE

3 HVORFOR TALE OM KULTUR?

- 3 • At navigere mellem flere kulturer
- 4 • Hvordan forstås kultur?

5 IDENTITET

- 5 • Hvordan forstås identitet?

6 UNDERVISNING OM KULTUR OG IDENTITET I PRAKSIS

7 AKTIVITETER OG ØVELSER

- 7 • Interview-øvelsen – quiz og byt
- 8 • Tov-øvelsen
- 9 • Panelet
- 10 • Foldebog – venskabsbogen
- 11 • Lommefilm
- 12 • Isbjergs-øvelsen
- 13 • Mit særlige sted-øvelsen
- 14 • Foldebog – geografi, kultur og traditioner
- 15 • Brilleøvelsen

16 LITTERATUR OG FILM

- 16 • Film: "Inside out/Inderst inde"
- 16 • Film: "Ondskab"
- 16 • Film: "Mean Girls"
- 17 • Forfatterskab: Kenneth Bøgh Andersen
- 17 • Digte/rap-tekster
- 17 • Artikler til arbejdet med kultur og identitet

18 VIL DU VIDE MERE?

- 18 • Hvem står bag?
- 18 • Anbefalet litteratur
- 19 • Brille-skabelon
- 20 • Foldebog-skabelon

HVORFOR TALE OM KULTUR?

Kultur og kulturforskelle er en del af virkeligheden på danske skoler, og stadig flere børn har af forskellige årsager flere kulturer inde på livet.

Dette gælder:

- Børn, der vender hjem til Danmark efter at have boet i udlandet med familien
- Børn, der er flyttet til Danmark fra et andet land
- Børn, der har forældre med hver sin nationalitet og har dobbelt statsborgerskab
- Børn, der er del af en etnisk minoritet
- Børn, der er flyttet fra én del af landet til en anden

Folkeskolens formålsparagraf §1 lægger vægt på at give elever færdigheder, der

"GØR DEM FORTROLIGE MED DANSK KULTUR OG HISTORIE, GIVER DEM FORSTÅELSE FOR ANDRE LANDE OG KULTURER, BIDRAGER TIL DERES FORSTÅELSE FOR MENNESKETS SAMSPIL MED NATUREN OG FREMMER DEN ENKELTE ELEVS ALSIDIGE UDVIKLING."

Nærværende undervisningsmateriale ønsker at være en håndsrækning til lærere i grundskolen, der vil sætte fokus på kultur i undervisningen, og hvordan dette kommer til udtryk i klassen. Foruden det overordnede fokus på kultur vil andre underliggende temaer ligeledes blive berørt, herunder identitet, overgange, tilpasning og følelsen af at være anderledes. Undervisningsmaterialet tager på baggrund af dette, udgangspunkt i en række opgaver og øvelser, der kan få ovenstående temaer i spil i klassen.

AT NAVIGERE MELLEM FLERE KULTURER

Børn, der af forskellige årsager navigerer mellem flere kulturelle systemer, kan opleve dette som både givende og udfordrende. Givende, fordi det medfører et bredere verdensudsyn og en kulturel rigdom, men udfordrende, fordi man kan føle sig anderledes, være udfordret på sin identitet og have sværere ved at tilpasse sig en dansk skolehverdag.

Nogle kan opleve, at de ikke hører til, eller at andre børn ikke forstår dem. Mange børn kan desuden opleve manglende fælles referencerammer med deres jævnaldrende og besvær med at navigere i de sociale og kulturelle spilleregler i klassen, fordi de mangler kendskab til dem. De børn, der har boet i andre lande i dele af opvæksten, kan også opleve et stort savn af det efterladte sted og vennerne. Et savn, der ofte underkendes.

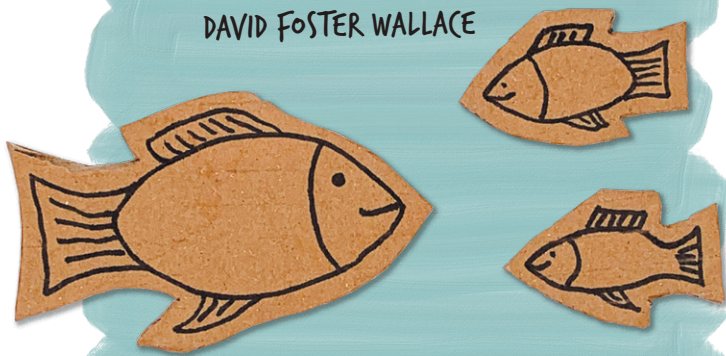
I samtalen med andre børn i klassen om kultur og identitet, kan børnene blive bevidste om, at de ikke er de eneste med unikke oplevelser. En øget bevidsthed hos børnene om disse temaer kan foruden at bibringe viden dermed også øge den generelle trivsel blandt eleverne. Det kan være berigende for eleverne at blive klogere på hinandens forskelligheder og kan bidrage til at lette nye elevers integration i klassen gennem refleksion om, hvordan et inkluderende fællesskab opbygges i klassen.

HVORDAN FORSTÅS KULTUR?

Kulturbegrebet kan tilskrives flere forskellige betydninger. I nærværende undervisningsmateriale forstås kultur som en ramme, hvorudfra vi forstår verden. Kultur består af indlærte systemer af værdier, tro og idealer, som alle mennesker udlever.

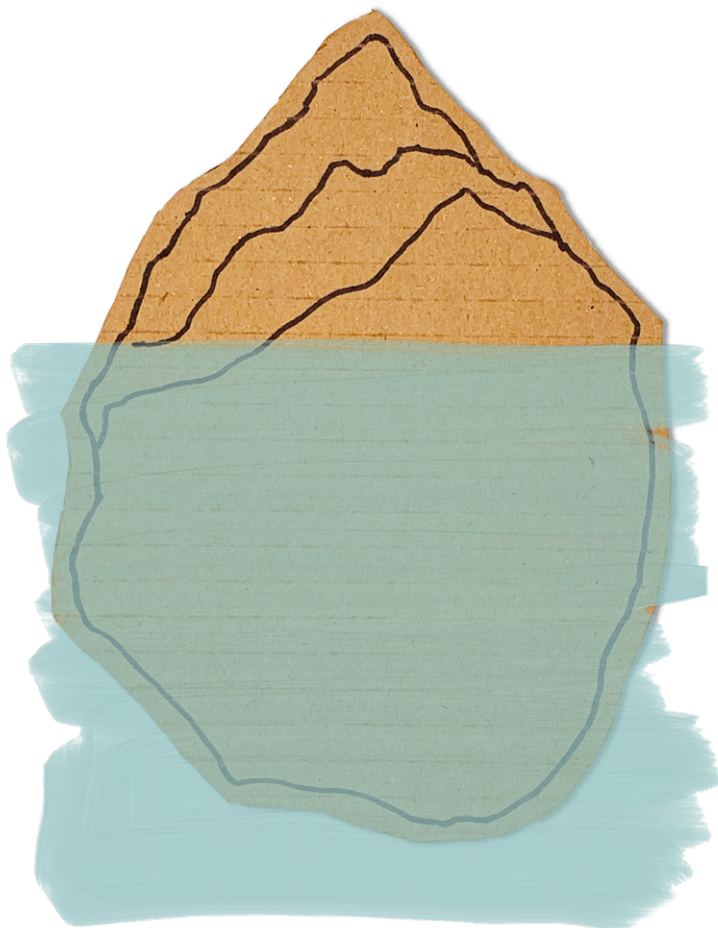
THERE ARE THESE TWO YOUNG FISH SWIMMING ALONG, AND THEY HAPPEN TO MEET AN OLDER FISH SWIMMING THE OTHER WAY, WHO NODS AT THEM AND SAYS, "MORNING, BOYS, HOW'S THE WATER?" AND THE TWO YOUNG FISH SWIM ON FOR A BIT, AND THEN EVENTUALLY ONE OF THEM LOOKS OVER AT THE OTHER AND GOES, "WHAT THE HELL IS WATER?"

DAVID FOSTER WALLACE

Citatet er et uddrag fra David Foster Wallaces tale ved Kenyon University i 2005.

Ovenstående citat er et eksempel på, hvordan kultur som det åbenlyse og selvfølgelig ofte er ganske ubevidst for os. Kultur er en ubevidst størrelse med en lang række uskrevne regler. Ofte er det først i mødet med en anden kultur – eller måde at gøre noget på, at det giver anledning til refleksion over, hvordan vi selv agerer forskelligt fra, hvad andre gør.

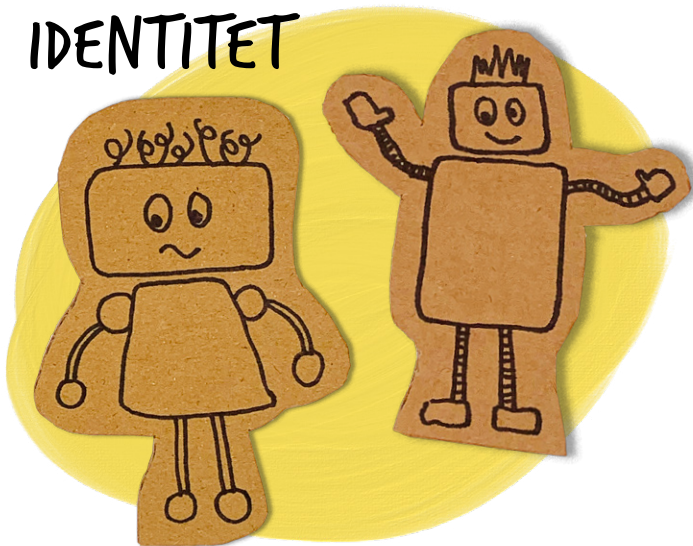

ET ISBJERG SOM METAFOR

Kultur kan ligeledes forstås ved at bruge et isbjerg som metafor, som vist ovenfor. Isbjerget består af et synligt område og et større usynligt område. Den synlige del, der stikker op over vandoverfladen dækker over ting som adfærd, sprog, vaner og traditioner, der tydeligt ses med det blotte øje.

Under vandoverfladen findes kulturens 'dybere' lag som tro, værdier og verdenssyn, der derimod kan være langt sværere at se og forstå udefra. Modellen illustrerer hvor meget af det kulturelle, der ligger dybt forankret og kan være vanskeligt at få øje på. Når forskellige kulturer mødes, kan det give anledning til sammenstød, der kan handle om de underliggende lag i isbjerget, der clasher.

IDENTITET

I forlængelse af forrige afsnits korte introduktion til kultur, er det relevant at bygge bro til identitet. Kultur og identitet hænger uløseligt sammen, fordi den måde, vi forstår os selv, er formet af vores omgivelser og de sociale kontekster, vi indgår i. For dem, der har flere kulturer inde på livet, vil dette ofte spille en rolle for identitet og selvforståelsen.

HVORDAN FORSTÅS IDENTITET?

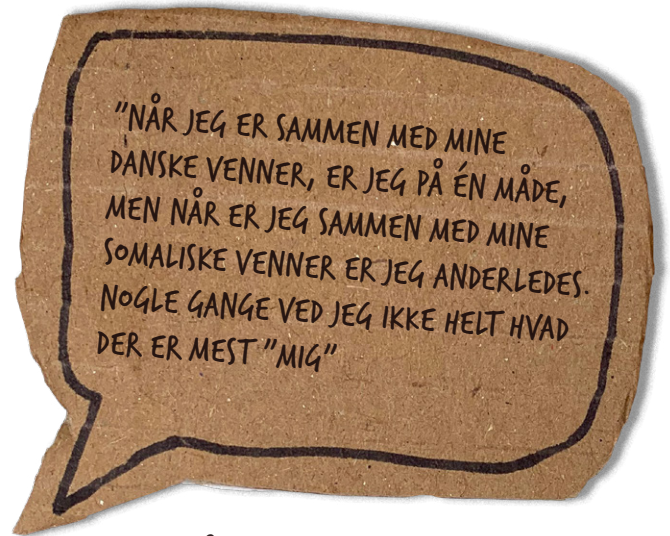
Ligesom det er tilfældet med kulturbegrebet, kan identitet defineres på forskellig vis. Ordet identitet stammer fra det latinske "idem", som betyder "den samme". I nærværende materiale forstås identitet som en sammenfatning af en række særlige egenskaber både i det ydre og indre, som går igen i de forskellige sammenhænge og relationer, en person indgår i. Desuden dækker identitet over, at man har en oplevelse af sammenhæng i sit liv, og at ens egen selvopfattelse stemmer nogenlunde overens med, hvordan andre opfatter en.

Erfaringer viser, at børn med flere kulturer inde på livet kan opleve en uoverensstemmelse mellem, hvordan andre ser dem, og hvordan de ser sig selv. Begrebet "hidden immigrant" bruges som betegnelse for, at man udenpå kan ligne, at man tilhører en bestemt gruppe, mens man indeni føler sig anderledes.

SARAH, 10 ÅR

Nogle kan føle sig splittet imellem deres kulturer eller nationaliteter, og at det kan være svært at forene de forskellige sider, man har af sig selv.

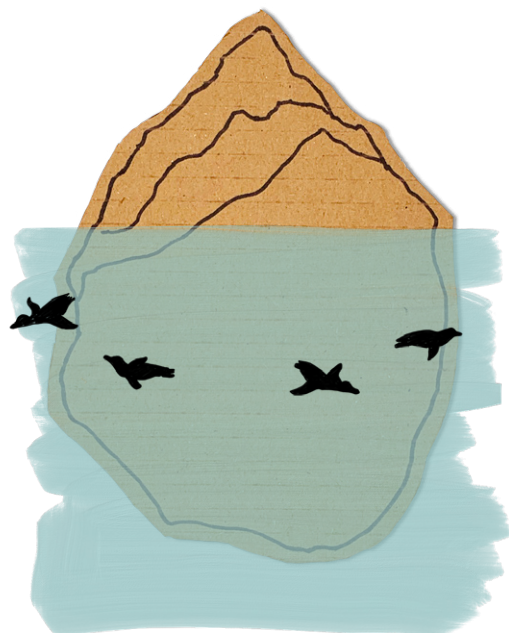

KARIM, 14 ÅR

På sin vis kan man opleve, at man jonglerer mellem flere identiteter, hvilket kan være vanskeligt og forvirrende for et barn.

Når den kultur, der omgiver barnet, ligeledes forandres eller føles ukendt, kan barnet have brug for hjælp til at kunne spejle sig i dem omkring sig.

Bliver man ved metaforen om isbjerget som metafor for kultur, kan man omkring dette isbjerg forestille sig en flok pingviner, der svømmer omkring isbjerget. Pingvinerne svømmer hjemmевant omkring i farvandet. Børn har brug for at koble sig på disse pingviner for at kunne navigere omkring nye ukendte isbjerger. Pingvinerne kan guide til en større forståelse for de kulturlag, der er under overfladen. Pingvinen afspejler således det bindeled, som børnene kan være for hinanden ved at forbinde det kendte og ukendte igennem leg, kommunikation og samvær.

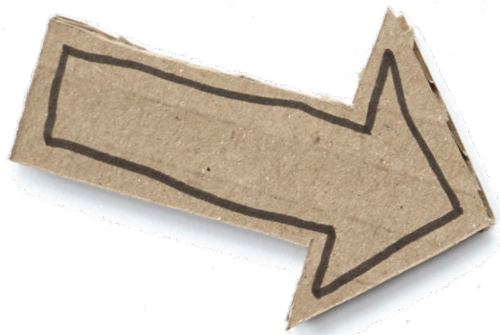
UNDERVISNING OM KULTUR OG IDENTITET I PRAKSIS

På baggrund af ovenstående introduktion til undervisningsmaterialets overordnede temaer vil en række aktiviteter og øvelser, som kan sætte temaerne i spil i praksis, blive introduceret på de kommende sider. Efterfølgende foreslås en række artikler, bøger og film, der også kan bruges som afsæt for arbejdet med temaerne.

Nedenstående plan er et forslag til, hvordan et undervisningsforløb kan opbygges, men skal ses som vejledende, da både øvelser og litteratur kan benyttes på tværs af de forskellige temaer. Emnerne introduceres målrettet den specifikke aldersgruppe.

Lektion nr.:	Tema:	Formål:	Øvelser og opgaver:
1:	Introduktion til kultur	At eleverne får en introduktion til kulturtemaet, og selv får sat ord på, hvordan de oplever kultur i dagligdagen.	Isbjergsøvelsen Artikel: "Jeg bliver aldrig rigtig dansk, aldrig rigtig arabisk",
2:	Forskellige verdensbilleder	At arbejde videre med kultur, og hvordan denne kommer forskelligt til udtryk. At eleverne bliver klogere på hinandens forskelligheder.	Brilleøvelsen Mit særlige sted-øvelsen Interviewøvelsen
3:	Forskellighed og tilhørsforhold	At arbejde videre med kultur, og hvordan denne kommer forskelligt til udtryk. At eleverne bliver klogere på hinandens forskelligheder.	Tov-øvelsen Film: "Ondskab" Film: "Mean girls"
4:	Kultur og Identitet	At eleverne øver sig i at sætte sig i hinandens sted. At eleverne reflekterer over identitet, og hvordan denne påvirkes af omgivelserne.	Panelet Foldebog-Geografi Film: "Inside out"
5:	Fælleskab	At eleverne får blik for – og samtale omkring, hvordan et inkluderende fællesskab opbygges i klassen.	Tov-øvelsen Lommefilm Foldebog-venskab

AKTIVITETER OG ØVELSER

INTERVIEW-ØVELSEN - QUIZ OG BYT

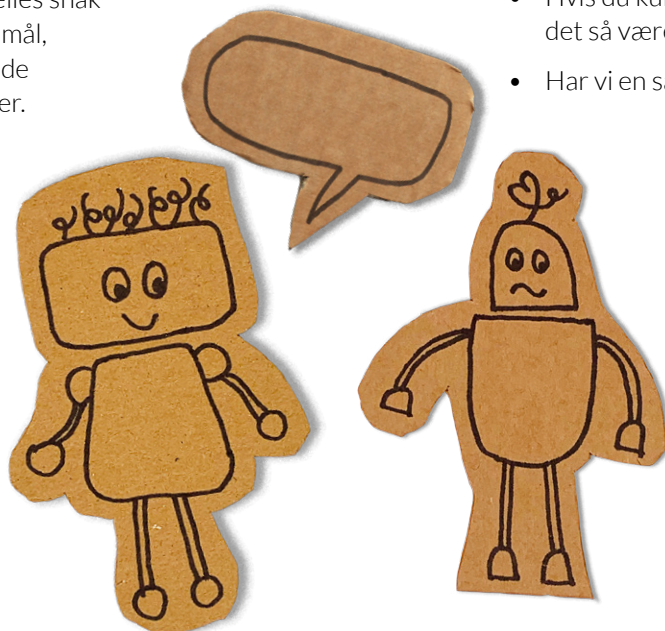
MÅLGRUPPE: Indskoling, mellemtrin, udskoling

FORMÅL: At skabe samtale om, hvordan klassen har forskellige oplevelser med i rygsækken. Ved at interviewe hinanden på kryds og tværs trænes elevernes evner til perspektiv-tagning og rummelighed over for hinandens forskelligheder.

TID: 20-45 minutter.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Afhængigt af alderen, printes en række spørgsmål (mellemtrin/udskoling) eller billeder (indskoling) ud på hver sit stykke papir, og hver elev trækker et. Herefter skal eleverne gå sammen to og to og skiftes til at stille hinanden det spørgsmål, der står på sedlen, eller som hører til billedet. Når begge elever har stillet og besvaret deres spørgsmål, bytter de seddel og går derefter videre til en anden elev og stiller det nye spørgsmål, de har fået i bytte. Øvelsen fortsætter et par omgange og kan afsluttes med en opsamling i plenum. Ved brug af billeder, kan klassen med fordel begynde med en fælles snak om hvilke spørgsmål, der kan stilles til de forskellige billeder.

EKSEMPLER PÅ SPØRGSMÅL/BILLEDER

BILLEDER:

- Hus: har du prøvet at bo i mere end ét hus?
- Hund: har du haft et kæledyr?
- Kuffert: har du prøvet at rejse til et andet land?
- Jordklode: har du prøvet at bo i et andet land?
- Taleboble: kan du tale mere end et sprog?
- Skole: har du prøvet at gå i en anden skole?
- Flok børn: har du venner, som ikke går på vores skole?

SPØRGSMÅL:

- Har du prøvet at føle dig anderledes? Hvordan?
- Har du oplevet, at nogen har gjort tingene på en anden måde i et andet land eller et andet sted, du har været? Hvordan?
- Nævn to ting, som du tror, man lægger mærke til, hvis man kommer til Danmark som turist.
- Hvad kan være godt ved, at folk gør ting på forskellige måder?
- Har du oplevet, at ting blev gjort på en anden måde i en anden kultur? Hvordan?
- Hvis du kunne tale et nyt sprog flydende, hvilket ville det så være? Og hvorfor?
- Har vi en særlig kultur i vores klasse? Hvilken?

TOV-ØVELSEN

MÅLGRUPPE: Indskoling, mellemtrin, (udskoling)

FORMÅL: At give eleverne mulighed for på en synlig måde at erfare, at de både har meget til fælles og har mange forskellige oplevelser.

TID: 10 minutter – 30 minutter.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Et tov eller et stykke garn placeres på gulvet i en lige linje. I den ene ende af tovet lægges et stykke papir med ordene 'Helt enig'. I den anden ende af tovet lægges et stykke papir med ordene 'Helt uenig'. Tovet skal altså ses som et kontinuum rækkende fra 'helt enig' til 'helt uenig'. Den voksne læser nu forskellige udsagn op for eleverne, som herefter skal placere sig det sted på tovet, som svarer til, hvor enige eller uenige i udsagnet, de er. Enkelte gange kan man spørge nogle elever, om de vil sige lidt mere om, hvorfor de har placeret sig, som de har. Efterfølgende kan læreren opfordre eleverne til at foreslå spørgsmål, som de ønsker, at eleverne skal besvare gennem tov-øvelsen. Øvelsen kan tilpasses alderstrinnet ud fra kompleksiteten af udsagnene¹.

EKSEMPLER PÅ UDSAGN:

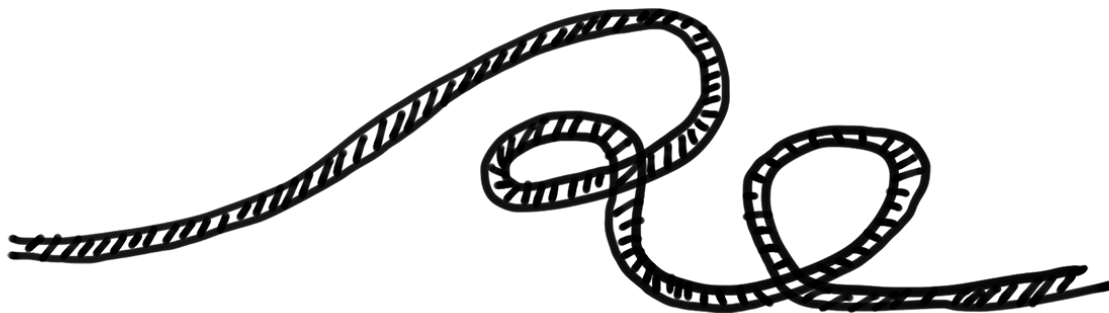
START UD MED ET PAR SJØVE LETTE EKSEMPLER FOR AT KOMME I GANG:

FX:

- Jeg kan godt lide popcorn
- Jeg har glædet mig til at komme i skole i dag
- Jeg har sovet godt i nat
- Jeg er vild med katte
- Jeg bryder mig ikke om fredagslik

NÅR ALLE ER MED PÅ, HVORDAN ØVELSEN FOREGÅR, SÅ GÅ VIDERE TIL DE RIGTIGE SPØRGSMALE. HER ER NOGLE EKSEMPLER:

- Jeg er glad for at bo i Danmark
- Jeg kan mere end to sprog
- Jeg føler mig dansk
- Jeg føler, jeg ved, hvor jeg kommer fra
- Jeg føler, jeg ved, hvor jeg hører til
- Jeg har prøvet at flytte skole
- Jeg ved, hvordan vi gør tingene i vores klasse

PANELET

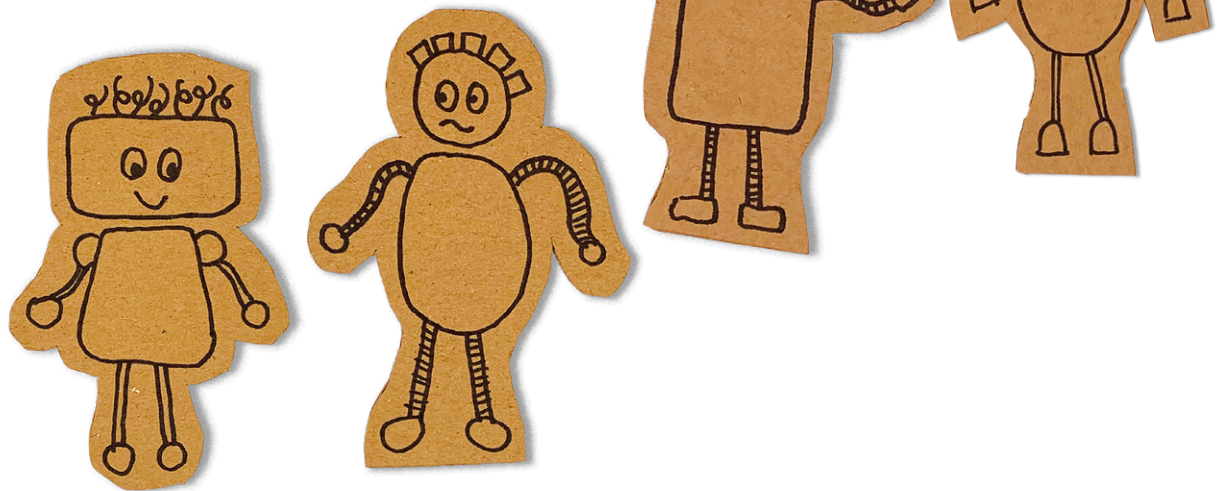
MÅLGRUPPE: Melletrin, udskoling.

FORMÅL: At hjælpe eleverne til at sætte sig i andres sted og at vise dem, at deres forskellige oplevelser gør dem i stand til at kunne hjælpe og komme med relevant input.

TID: 20 minutter – 40 minutter.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Eleverne deles op i to grupper. Én gruppe får til opgave at være 'tankelæsere', og den anden gruppe er 'problemløsere'. Eleverne kan evt. sætte sig på to lange rækker over for hinanden med tankelæsere på den ene side og problemløserne på den anden. Tankelæsere skal prøve at komme frem til, hvordan barnet, der har skrevet brevet, har det. Problemløserne skal derefter komme med gode råd til, hvad barnet så kan gøre. Læreren fortæller herefter eleverne, at de udgør et panel, som skal prøve at forstå og komme med gode råd til andre børn, der har skrevet ind til børnepanelet. De fortællinger, som eleverne skal komme med råd til, er i realiteten konstrueret af læreren på baggrund af erfaringer med, hvad der kan fylde for børn med flere kulturer. Efter eleverne er sat ind i opgaven, læses det første spørgsmål op.²

EKSEMPLER PÅ SPØRGSMÅL TIL PANELET:

Kære Panel

Jeg skal starte i en ny klasse, fordi vi skal flytte fra den ene ende af Danmark til den anden. Jeg er bange for, at jeg ikke kan passe ind. Hvad skal jeg gøre?

Kære Panel

Mine forældre er ikke oprindelig danske, men vi har boet i Danmark hele mit liv. Indimellem føler jeg mig som to forskellige personer. Hvad skal jeg gøre?

²1+2) Tov øvelsen og panelet er udviklet af Center for Familieudvikling til manualen Delebørn- hele børn til arbejdet med skilsmissebørn i børnegrupper. Øvelserne er i dette materiale modificeret og tilpasset målgruppen.

FOLDEBOG – VENSKABSBOGEN

Inspireret af "Foldebøger i dansk",
Carina Kaltoft og Malene Meyer, Gyldendal 2017.

MÅLGRUPPE: Indskoling og mellemtrin (evt. udskoling)

FORMÅL: At give børnene mulighed for at reflektere over venskaber, og det at skulle starte i en ny klasse, ved at lave deres egen foldebog.

TID: 90-180 minutter.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

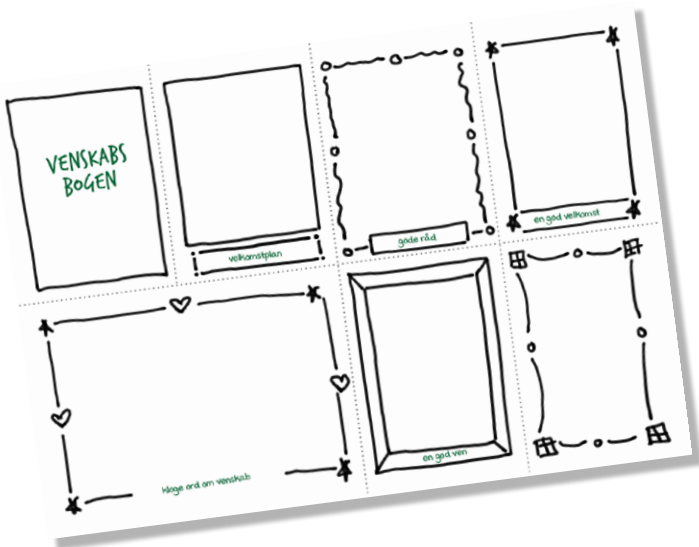
A3-papir – gerne farvet.

Papir - hvidt.

Farveblyanter.

Se filmpræsentation på [dette link](#).

Find en skabelon til foldebogen bagerst i dette materiale.

FOLDETYPE: KØKKENLÅGEBOG

1. Tegn en "en god ven". Fortæl om "en god ven". Hvilke positive egenskaber har han eller hun?
2. Har du oplevet at miste en ven? Fx fordi I skulle på hver sin skole, eller én af jer skulle flytte eller rejse væk? Tegn et billede, som fortæller om nogen, der flytter. Skriv om, hvorfor nogen elever flytter skole.
3. Når voksne starter på et nyt arbejde, får de som regel en varm velkomst – måske får de ligefrem blomster. Tegn, hvordan du gerne ville modtages i en ny klasse. Skriv, hvordan du synes, I skal modtage en ny elev i klassen den første dag, så han eller hun føler sig velkommen.
4. Det kan være svært at komme ind i en ny klasse. Hvilke ting er gode at vide om jer og jeres klasse? Har I fx nogle klasseregler, som det er godt at kende til? Eller kan du give andre gode råd til, hvordan man kommer ind i jeres klasse og bliver gode venner med jer. Du kan også skrive nogle gode spørgsmål at åbne en samtale med.
5. Lav en velkomstplan. Hvordan kunne du godt tænke dig at blive modtaget, hvis du skulle starte i en ny klasse? Er det hele klassens ansvar, eller er det én eller et par personer, der har ansvaret for, at vedkommende falder til?
6. Find på citater om venskaber, og skriv dem i velkomstbogen. Lad dig fx inspirere af venskabscitaterne på denne side: citater-om-alt.dk/citater-om-venskab/ - eller på engelsk blandt Peter Plys' citater om venskab. Søg på: "Winnie the Pooh Quotes Friendship".

Øvelsen kan aldersdifferentieres ved, at de yngste primært skal tegne, mens man i de ældre klasser kan stille større krav til længden af svar og kompleksiteten af svarene – evt. på engelsk.

LOMMEFILM

MÅLGRUPPE: Melletrin, udskoling.

FORMÅL: At lave en film om klassen, skolen og lokalområdet til nye elever i klassen. At give klassens elever mulighed for at reflektere over, hvordan de gerne vil byde nye elever velkommen i klassen.

Nye elever i klassen kan – hvis muligt – opfordres til at lave en lignende præsentation af sig selv, som eventuelt kan ses på forhånd, eller når den nye elev starter i klassen.

TID: 90-180 minutter.

På samme måde kan den nye elev udarbejde en film, der fx kommer ind på følgende:

Kort præsentation af eleven (fx navn, alder, familiemedlemmer – eventuelle kæledyr – eventuelt foran sit hjem og evt. sit værelse)

1. Kort præsentation af eleven (fx navn, alder, familiemedlemmer – eventuelle kæledyr – eventuelt foran sit hjem og evt. sit værelse)
2. Kort præsentation af elevens gamle skole
3. Kort præsentation af lokalområdet og vedkommendes fritidsinteresser.
4. Evt. andet sted, der betyder noget, og hvor vedkommende fx kan fortælle om, hvad han/hun vil savne, og hvad vedkommende ser frem til ved at flytte til Danmark eller den nye skole.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Mobiltelefon

Eleverne skal på forhånd have gjort sig nogle tanker i grupper om punkterne nedenfor og på den baggrund lave et manuskript eller storyboard.

1. Kort præsentation af klassen og dens elever
2. Kort præsentation af skolen og dens faciliteter
3. Kort præsentation af lokalområdet, og hvad man kan gå til i sin fritid.

ISBJERGS-ØVELSEN

MÅLGRUPPE: Mellemtrin og udskoling.

FORMÅL: At hjælpe børnene til at blive opmærksomme på, hvad kultur indebærer, og hvor meget af det, som er implicit.

TID: 20 minutter.

SPØRGSMÅL:

Har vi nogle særlige traditioner i Danmark, som man ikke har andre steder?

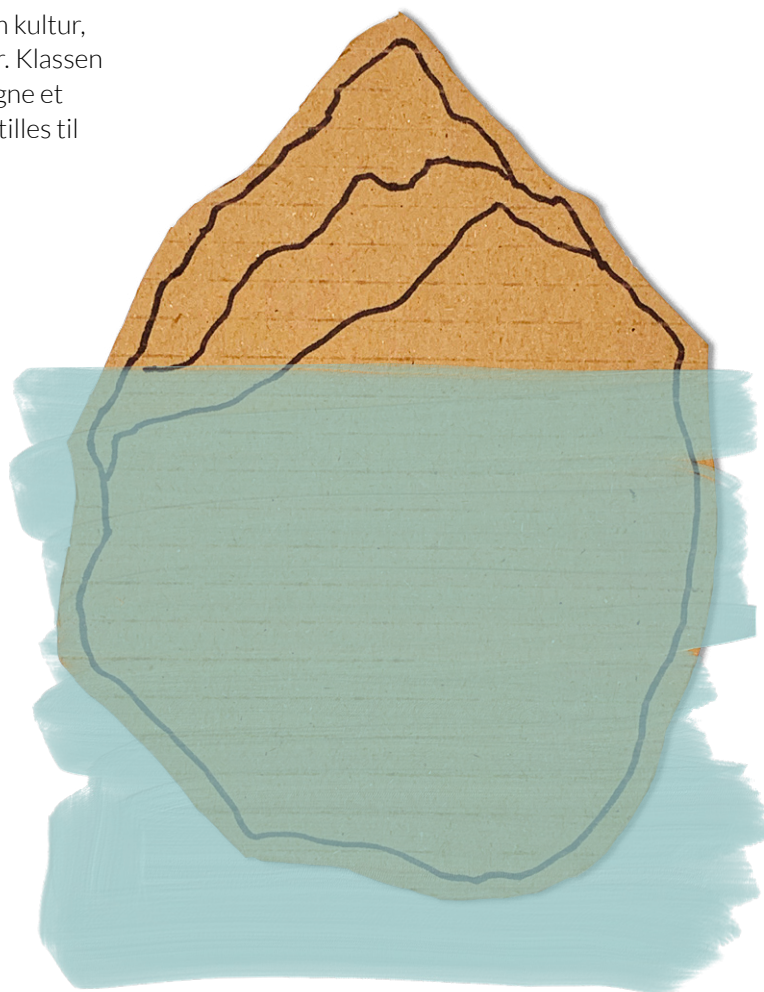
Kan I give eksempler på forskellige måder at tale på i Danmark?

Hvad kommer i til at tænke på, hvis I skal forklare danske værdier?

Tænk evt. på en ferie du har været på i et andet land. Hvordan var tingene anderledes der?

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Læreren tegner et isbjerg på tavlen med tydelig markering af vandoverfladen, så der er et større område af isbjerget under vandet og en mindre del over vandoverfladen. Læreren beskriver, med udgangspunkt i afsnittet om kultur, hvordan isbjerget kan være en metafor for kultur. Klassen inddeles i grupper på 4-5 elever, der hver skal tegne et isbjerg og udfylde det. Følgende spørgsmål kan stilles til eleverne. Svarene skrives ind i isbjerget.

MIT SÆRLIGE STED-ØVELSEN

MÅLGRUPPE: Indskoling, mellemtrin, udskoling.

FORMÅL: At hjælpe eleverne til at sætte ord på en særlig oplevelse fra deres liv og blive opmærksom på ligheder og forskelligheder hos hinanden.

TID: 45 minutter.

FØLGENDE SPØRGSMÅL KAN HJÆLPE PÅ VEJ:

Hvordan så stedet ud?

Var du der sammen med nogen? Hvem?

Hvorfor var det noget særligt?

Eleverne går derefter sammen to og to og skal fortælle hinanden om deres særlige sted ved hjælp af de tre ovenstående spørgsmål.

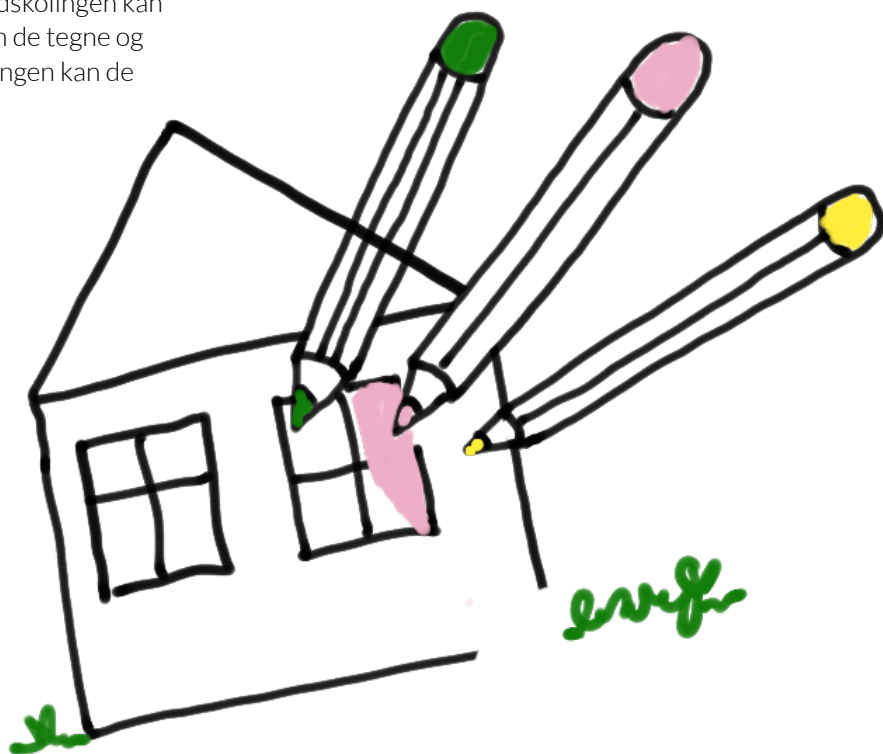
OBS: Denne øvelse kan blive personlig, og det er væsentligt at understrege for eleverne, at de steder, de hver især fremhæver, skal behandles med nysgerrighed og respekt.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Papir

Tuscher/farveblyanter

Eleverne får udleveret papir og tuscher/farveblyanter. Læreren introducerer øvelsen, og fortæller, at eleverne nu skal beskrive et sted, de kender eller har besøgt, som var noget særligt for dem. Det kan være et land, en by, bedstemors baghave eller noget helt andet, så længe det har haft en særlig betydning for eleven. I indskoling kan eleverne tegne stedet, på mellemtrinnet kan de tegne og skrive en lille beskrivende tekst, og i udskoling kan de skrive en lidt længere tekst.

FOLDEBOG – GEOGRAFI, KULTUR OG TRADITIONER

MÅLGRUPPE: Indskoling, mellemtrin, udskoling.

FORMÅL: At eleverne lærer om forskellige geografiske områder er en vigtig dannelse og bidrager til elevernes nysgerrighed og forståelse for andre lande og kulturer – og i sidste ende til en bedre forståelse af hvor de kommer fra. Det er i den forbindelse oplagt at tage afsæt i de steder, hvor eleverne fx har boet eller været på besøg i forbindelse med ferie. Med udgangspunkt i foldebøger får eleverne mulighed for at formidle deres viden om forskellige lande og deres kulturer som flotte foldebøger, eleverne kan præsentere for hinanden og udstille i forbindelse med forældrearrangementer i klassen.

TID: 90-180 minutter.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

A3-papir – hvidt

A4-papir – farvet

Farveblyanter

Eksempler på foldebøger:

Turistbrochure: [se filmpræsentation her](#).

Sommerferiefoldebog: [se præsentation her](#).

I dansk eller fx engelsk kan der desuden arbejdes med ”Jul i hele verden”, som man finder [materiale til her](#).

BRILLEØVELSEN

MÅLGRUPPE: Melletrin og udskoling.

FORMÅL: At hjælpe eleverne til opmærksomhed om, hvordan vi alle har en implicit forforståelse, som har betydning for, hvordan vi oplever ting og mødet med andre mennesker.

TID: 20 minutter.

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

Start med en kort snak på klassen om, 'hvad er kultur'? Vi går alle rundt med et sæt briller, der farver den måde, vi ser verden på. Vi ser verden igennem den kultur, vi har, og den person man er. Tal også om, at enhver familie kan have sin "egen kultur", som farver, hvordan de oplever verden.

Derefter skal eleverne to og to tegne et sæt briller på et A4-ark. I "brilleglasset" skal de derefter udfylde hvilke "glas", vi ofte ser igennem.

Sidst i materialet findes en brille-skabelon, der kan bruges til øvelsen.

EKSEMPLER:

Det har betydning for, hvordan jeg ser verden at:

... jeg er muslim

... jeg har prøvet at bo i andet land

... jeg er dansker

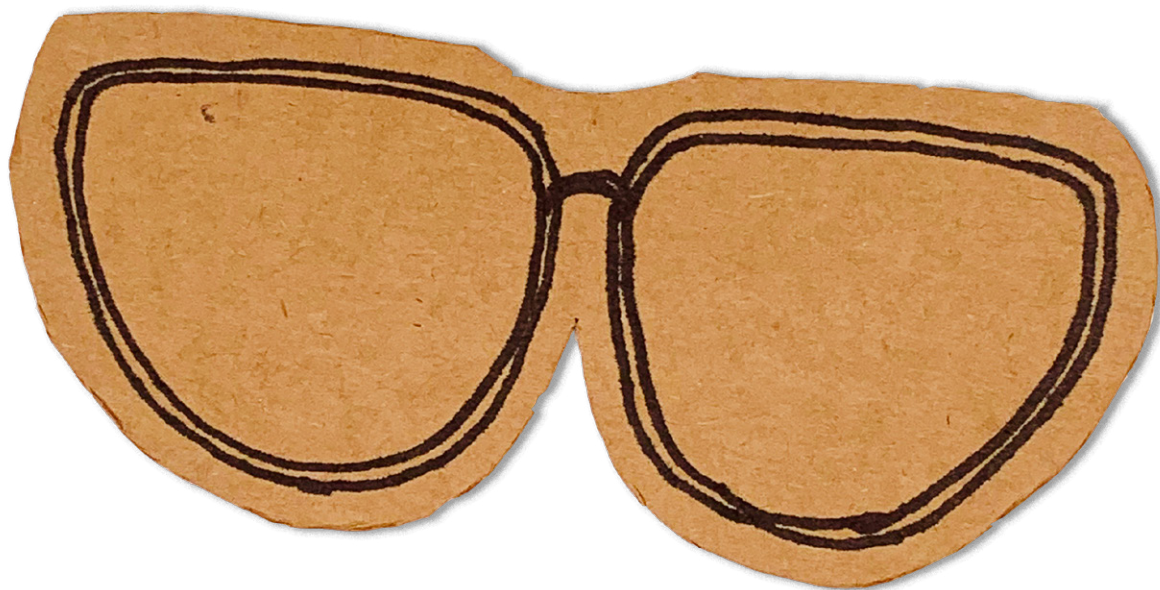
... mine forældre er skilt

... jeg er enebarn

... min farmor er fra Tyrkiet

... min mor døde, da jeg var lille

Osv.

LITTERATUR OG FILM

Litteratur og film kan være kilde til indsigt og selvindsigt - samt forståelse for emner og oplevelser, man ikke selv har haft inde på livet.

Nedenfor er en liste over film og litteratur, der berører vigtigheden af venskaber, at høre til og have nogen at spejle sig i. Hvad sker der, når nogen føler sig fremmed eller fremmedgjort, ensom eller udstødt? Og hvordan forsøger (hoved)personerne at tilpasse sig eller navigere i et miljø eller en (skole)kultur, hvor de ikke føler sig tilpas - ikke føler, de passer ind?

Der findes undervisningsmaterialer til alle nedenstående film og bøger på fx CFU, Filmcentralen, Clío og Litteraturlisten.

FILM: "ONDSKAB"

Svensk film fra 2003 baseret på "Ondskaben" - en selvbiografisk bog af Jan Guillou om livet på en kostskole i 1950'ernes Sverige.

MÅLGRUPPE: Udskoling.

FORMÅL: Filmen handler om at komme ude fra og ind i en ekstrem skolekultur - her en kostskole - og hvordan hovedpersonen takler denne udfordring.

TID: Visningstid: 107 minutter
Efterbearbejdning: 2-3 lektioner

FILM: "INSIDE OUT/INDERST INDE"

"Inside out" er en computeranimeret fantasykomediefilm fra 2015, produceret af Pixar Animation Studios og Walt Disney Pictures.

MÅLGRUPPE: Indskoling, mellemtrin, udskoling

FORMÅL: Mange elever, som er flyttet til en ny skole - eventuelt fra et andet land eller en anden del af landet - vil kunne identificere sig med hovedpersonen, Riley. Samtidig vil klassekammerater, der ikke har prøvet at komme til en ny skole, få indsigt i, hvordan det kan være at være ny i klassen. Desuden vil alle elever - uanset baggrund - kunne få indsigt i identitetens dannelse op gennem barndom og før-pubertet.

TID: Visningstid: 91 minutter
Efterbearbejdning: 2-3 lektioner

FILM: "MEAN GIRLS"

Mean girls er en high school komedie fra 2004 produceret af Paramount Pictures.

MÅLGRUPPE: Mellemtrin og udskoling.

FORMÅL: Cady skal starte i high school i USA efter at have boet hele sit liv i den afrikanske bush. Virkeligheden i high school får Afrikas jungle til at ligne det rene badeland. I skolen står Cady over for en masse uskrevne sociale regler. Cady gør, hvad hun kan for at falde til. Ved et tilfælde bliver hun en del af skolens ledende pigeklike, som styrer skolen med hård hånd. Cady bliver populær men kan pludselig ikke kende sig selv mere og står overfor at finde ud af, hvem hun egentlig vil være, og hvad hun står for.

TID: Visningstid: 97 minutter
Efterbearbejdning: 2 lektioner

FORFATTERSKAB: KENNETH BØGH ANDERSEN

Kenneth Bøgh Andersen har skrevet flere bøger og serier, der handler om trivsel i skolen - eller mangel på samme.

Kenneth Bøgh Andersen om sit forfatterskab, sin egen skolegang og om at føle sig fremmedgjort:
www.skoleborn.dk/nov_2016/4forfatterkennethboghandersen/modgangerikkekunskidt.html

MÅLGRUPPE: Indskoling, mellemtrin og udskoling (afhængigt af film/bog).

FORMÅL: Gennem litteratur (film) at sætte fokus på emner som fx drillerier, mobning, ensomhed og tab. At øge elevernes forståelse for og identifikation med andre, der har det svært, eller sætte fokus på, hvad der sker, når man driller eller mobber.

TID: Få timer til 3-4 uger

MATERIALER OG FORBEREDELSE:

"Antboy" - film (målgruppe: 1.-5. kl.)

"Antboy" - Tissemyrens bid. Bog. (4.-6. kl.)

"De hvide mænd" (science fiction - 7.-10. kl.)

"Tempus fugit" (gys - 5.-10. kl.)

"Sisdæ sjangsæ" (billedroman - 3.-6. kl.)

DIGTE/RAP-TEKSTER

"Verdensborger i Danmark", Benny Andersen, 1995

"Verdensborger.dk", Per Vers og Ole Omkvæd

MÅLGRUPPE: Udskoling.

FORMÅL: At sætte fokus på, hvad mange i Danmark forbinder med typisk dansk, men som viser sig at være lånt udefra.

TID: 1-2 timer.

ARTIKLER TIL ARBEJDET MED KULTUR OG IDENTITET

- Artikel på Berlingske, hvor forfatteren Helle Granhøj fortæller om, hvordan det er at flytte tilbage til Danmark. [Se link.](#)
- YouTube-klip, hvor Clara fortæller om, hvad der er godt og svært ved at flytte hjem til Danmark igen. [Se link.](#)
- Spørgsmål fra Børnetelefonens hjemmeside om at kunne flytte tilbage til Danmark. [Se link.](#)
- "Jeg bliver aldrig rigtig dansk, aldrig rigtig arabisk", Politiken 30. juli 2017. [Se link.](#)
- Artikler om børn, der tilbringer dele af opvæksten i udlandet og vender tilbage til Danmark.
[Første artikel.](#)
[Anden artikel.](#)

HVEM STÅR BAG

Materialet er gratis og udarbejdet i et samarbejde mellem lærere fra Danes Worldwide og psykologer fra Center for Familieudvikling. Undervisningsmaterialet er udformet med støtte fra Borgfonden. Forfattere: Emilie Frijs Due, Cecilie Malmgaard Jensen, Inger Chercka, Solveig Kolbe Engberg & Anja Kjær.

Kontakt Center for Familieudvikling

Kompetenceenhed for Udstationerede – en del af Center for Familieudvikling - har mange års erfaring i at støtte udsendte og deres familier, når de udstationeres af bl.a. nødhjælpsorganisationer, virksomheder og Udenrigstjenesten samt når de vender hjem igen. Centeret tilbyder forberedelses- og hjemkomstsamtaler, børnegrupper for hjemvendte børn og meget mere.

Læs mere og kontakt os her.

CENTER FOR
FAMILIEUDVIKLING

Kontakt Danes Worldwide

Danes Worldwide er en almennyttig forening, der har til formål at gøre det lettere for danskere at bo og arbejde i udlandet - og at vende hjem igen. Vi tilbyder bl.a. juridisk rådgivning og studievejledning, og vi hjælper danske børn og unge med at tilegne sig dansk kundskaber og kulturel viden om Danmark, så de både fagligt og socialt kan glide så gnidningsfrit ind i grundskolen eller på ungdomsuddannelserne som muligt.

Læs mere og Kontakt os her: www.danes.dk

**Danes
Worldwide**

Layout og tilrettelæggelse:

Camilla Engrob // camillaengrob.dk

ANBEFALET LITTERATUR

Bushong, L. (2013) Insights into counselling the globally mobile. Mango Tree Intercultural Services

Christensen, M & Madsen, S (2012) Flerkulturelle rødder. Dansk Psykologisk Forlag

Crossman, T. (2016) Misunderstood. The impact of growing up overseas in the 21st century. Summertime publishing

Erikson, E (1992)
Identitet – Ungdom og Kriser, Hans Reitzels Forlag

Granhøj, H (2014)
Søs flytter hjem til Danmark, Kharius.dk

Herlitz, G (1999)
Kulturgrammatik: Kunsten at møde andre kulturer, Munksgaard.

Kaltoft, C & Meyer, M (2017)
Foldebøger i dansk. Gyldendal.

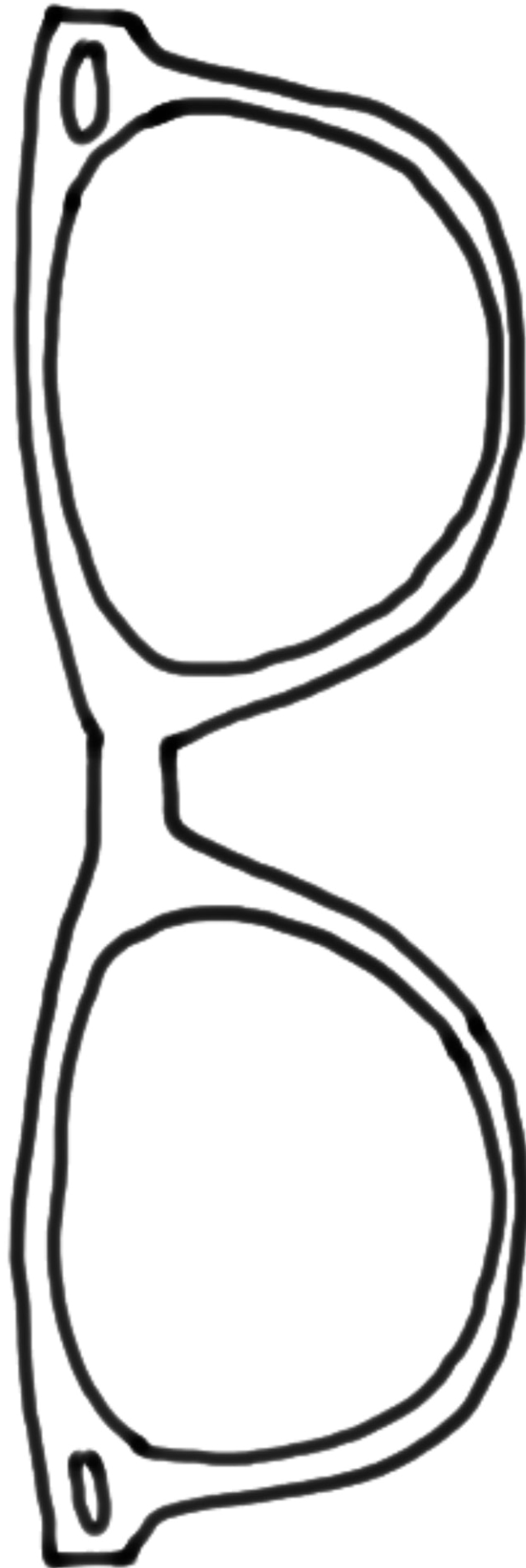
Meyer, E (2014)
The Culture Map. Breaking through the invisible boundaries of global businesses. Perseus Books group

Pollock, D. & Van Reken, R (2016) Third Culture Kids. Growing up among worlds. Nicholas Brealy Publishing.

Ota, D. Safe passage. (2014) How mobility affects people and what international schools should do about it. Summertime publishing.

Techow, M. Burke, B & Due, E. (2017) Go - Min ultimative guidebog før, under og efter vores ophold i udlandet. Center for Familieudvikling.

Wallroth, Per. (2011).
Mentaliseringsbogen, Hans Reitzels Forlag

VENSKABS BOGEN

